

Riktlinjer för serveringstillstånd och gårdsförsäljning

Finspångs kommun

Ärendenummer: BMN-2025-58,
KS 2025.612, KF 2025-§ 100
Beslutsinstans: Kommunfullmäktige
Beslutsdatum: 2025-09-24
Dokumentägare: Chef sektor samhällsbyggnad

FINSPÅNG

Innehåll

1.	Övergripande mål	4
1.1.	Inledning	4
1.2.	Alkohollagen - en social skyddslagstiftning	4
1.3.	Övergripande lagstiftning	5
2.	Informationsskyldighet, ansökan och tillsyn	5
2.1.	Informationsskyldighet	5
2.2.	Handläggningstider vid ansökan	6
2.3.	Kommunens tillsynsverksamhet	7
2.4.	Tillsynsavgifter	8
3.	Riktlinjer vid servering och gårdsförsäljning	9
3.1.	Remissyttranden och störningar	9
3.2.	Remissyttranden och lämplighet	11
3.3.	Remissyttranden, serveringstider och försäljningstider	12
3.4.	Kök och matutbud	14
3.5.	Ordning och nykterhet	15
3.6.	Gårdsförsäljningsställen och besöksarrangemang	18
3.7.	Uteserveringar	19
3.8.	Gemensamt serveringsutrymme	20
3.9.	Villkor vid meddelande av serveringstillstånd	20
3.10.	Tillfälliga tillstånd till allmänheten samt slutna sällskap	21
3.11.	Undantag från krav på serveringstillstånd	23
3.12.	Provsmaeking	24
3.13.	Kunskapsprov	25
3.14.	Alkoholservering vid idrottsevenemang	26
3.15.	Dokumentägare	27
3.16.	Giltighet	27
3.17.	Uppföljning	27
3.18.	Aktualitetsprövning och revidering	27
3.19.	Publicering	27
3.20.	Källförteckning	27

1. Övergripande mål

1.1. Inledning

Riktlinjerna återger vad som väsentligen gäller enligt lag och andra författningar, se inramad text under respektive rubrik. Riktlinjerna visar även vilka hänsyn som tas till Finspångs lokala förhållanden vid tillståndsgivningen. De kommunala riktlinjerna får dock inte ha normerande karaktär eller avvika från alkohollagens (2010:1622) bestämmelser.

Riktlinjerna syftar till att främja förutsebarhet, likabehandling samt effektivitet avseende tillståndsgivning och tillsyn av alkoholservering med mera.

Finspångs kommun ingår sedan 2016 i kommunsamverkan tillsammans med Boxholm, Mjölby, Motala, Vadstena och Ödeshög. Det är alkoholhandläggarna på Alkohol- och tobaksenheten på Motala kommun som i samverkansavtalet bereder ansökningar av serveringstillstånd, gör tillsyn och kontrollerar att regler och lagar följs. Handläggarna på Alkohol- och tobaksenheten i Motala kommun har varit delaktiga i framtagandet av underlaget.

Riktlinjernas mål är att framhäva vikten av en återhållsam alkoholkonsumtion, särskilt bland ungdomar och unga vuxna. Kommunen vill bidra till en förbättrad folkhälsa samt sträva efter en god och sund restaurangkultur.

Finspångs riktlinjer för serveringstillstånd och gårdsförsäljning ska:

- Skapa goda förutsättningar för en rättssäker, snabb och effektiv tillståndsgivning
- Möjliggöra för sökande att på förhand få kunskap om krav för att beviljas serverings- eller gårdsförsäljningstillstånd
- Kommunen ska skapa förståelse för hur alkohollagen och dess föreskrifter tillämpas

1.2. Alkohollagen - en social skyddslagstiftning

Alkohollagen är en skyddslagstiftning för att begränsa de skador som alkohol kan orsaka. En utgångspunkt i den svenska alkoholpolitiken är att skyddet för människors hälsa bör gå före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen.

Serveringsbestämmelserna i 3 kap. 5 § alkohollagen (2010:1622) bygger på det allmänna kravet att försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Vidare framgår av 8 kap. 20 § alkohollagen (2010:1622) att ansvarig personal ska se till att måttfullhet iaktas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks vid servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.

1.3. Övergripande lagstiftning

EU-rättsliga principer gäller generellt för all svensk lagstiftning och myndighetsutövning. Vid tillståndsprövningar aktualiseras bland annat likabehandlings-, öppenhets- och legalitetsprincipen. All form av diskriminering på grund av nationalitet är förbjuden enligt likabehandlingsprincipen. Tillståndsprövningen ska vara transparent, det vill säga all information som inte skyddas av sekretess ska vara öppen och tillgänglig i enlighet med öppenhetsprincipen. Enligt legalitetsprincipen får ett beslut enbart fattas med stöd av lag. Det innebär att tillståndsprövningar enbart får avgöras efter avvägningar som framgår av alkohollagen och dess tillhörande föreskrifter. All offentlig makt ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Kommuner ska behandla sina medlemmar lika. Syftet med krav på kommunala riktlinjer är att åstadkomma likabehandling av tillståndsansökningar och skapa en förutsebarhet inom kommuner. Det ska tydligt framgå vad som gäller i kommunen avseende tillståndsgivning för såväl sökande som allmänheten.

2. Informationsskyldighet, ansökan och tillsyn

2.1. Informationsskyldighet

Alkohollagen är i första hand en social skyddslagstiftning som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Det innebär att sökande inte har någon generell rättighet att beviljas serveringstillstånd eller gårdsförsäljningstillstånd. Varje ansökan om tillstånd prövas individuellt mot bakgrund av en alkoholpolitisk helhetssyn, som grundar sig på alkohollagens bestämmelser och kommunens riktlinjer. Vid tillståndsprövningar kan det uppstå svåra intresseavvägningar, men alkoholpolitiska hänsyn ska ha företräde framför företagsekonomiska eller näringspolitiska aspekter. Alkohollagen är tvingande, vilket innebär att kommunen inte får bevilja tillstånd om sökande av någon anledning inte uppfyller alkohollagens krav och dess anslutande bestämmelser.

Av alkohollagen framgår att kommunen är tillstånds- och tillsynsmyndighet avseende serverings- och gårdsförsäljningstillstånd. I Finspångs kommun ligger ansvaret på bygg- och miljönämnden. Kommunen ska tillhandahålla information om gällande bestämmelser på alkoholområdet. Kommunen ska därutöver tillhandahålla riktlinjer för de fall då alkohollagen ger utrymme för lokal anpassning av när och var servering och försäljning av alkoholdrycker kan tillåtas.

På Finspångs kommuns eller Motala kommuns webbsida ska det även finnas relevant och uppdaterad information om serveringstillstånd. Kommunen kan också vid behov anordna krögarmöten där tillståndshavare, tjänstemän och politiker ges möjlighet till informationsutbyte och diskussion. Kommunen erbjuder genom

samarbetsavtal med Motala kommun årliga utbildningar i ansvarsfull alkoholservice. Därutöver har inblandade myndigheter regelbundna samverkansträffar.

Den som ansöker om tillstånd för alkoholservice, provsmakning eller gårdsförsäljning ska göra ett kunskapsprov om alkohollagstiftningen.

2.2. Handläggningstider vid ansökan

L
A
G
T
E
X
T

Enligt 5 § alkoholförordningen (2010:1636) ska kommunen fatta beslut i ärenden om serveringstillstånd eller gårdsförsäljningstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har inkommit till kommunen. I de fall det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Om handläggningstiden förlängs ska sökande informeras om skälen för förlängningen innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Ett beslut att förlänga handläggningstiden får inte överklagas.

Samtliga ansökningar och anmälningar kan göras med hjälp av digitala självservice-tjänster (e-tjänst) via kommunens hemsida www.finspang.se. Detta underlättar registrering av ärendet och påskyndar handläggningen. Alla dokument som lämnas in i pappersform måste skannas in, vilket kräver manuell hantering och försenar processen. Det bästa är om handlingarna lämnas in via digitala självservice-tjänsten (e-tjänst) eller via e-post.

Finspångs kommun ingår sedan 2016 i kommunsamverkan tillsammans med Boxholm, Mjölby, Motala, Vadstena och Ödeshög. Det är alkoholhandläggarna på alkohol- och tobaksenheten på Motala kommun som i samverkansavtalet bereder ansökningar av serveringstillstånd, gör tillsyn och kontrollerar att regler och lagar följs.

Mer information och kommungemensamma blanketter finns på Motala kommuns hemsida.

Sökande ska ta del av relevanta anvisningar och bifoga de handlingar som krävs för att ansökan ska bli komplett. Det är upp till sökande att visa att alkohollagens högt ställda krav på lämplighet är uppfyllda, både avseende bolaget/föreningen och personerna bakom verksamheten. För att påskynda handläggningstiden krävs det att samtliga nödvändiga handlingar, som framgår av anvisningarna och som upprepas i medföljande checklista, bifogas till ansökan fortast möjligt. Utredningsförfarandet påbörjas först då ansökan är komplett. En ansökan som inte är komplett avskrivs en månad från det att två påminnelser om begärda kompletteringar skickats, om inga handlingar från sökande inkommit till kommunen.

Handläggningstiden för serverings- och gårdsförsäljningstillstånd är i normalfallet högst:

- Stadigvarande tillstånd – 8 veckor
- Gårdsförsäljningstillstånd – 8 veckor
- Tillfälligt tillstånd till allmänheten – 5 veckor
- Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap – 3 veckor

Sökande bör observera att handläggningstiden inför och under sommarsäsongen ofta är längre. Av den anledningen informerar kommunen på lämpligt sätt när en ansökan senast ska lämnas in för att sökande ska kunna garanteras besked i tid inför sommarsäsongen.

2.3. Kommunens tillsynsverksamhet

L
A
G
T
E
X
T

Av 9 kap. 2 § alkohollagen (2010:1622) framgår att kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdryckliknande preparat.

Kommunen och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandel med folköl och gårdsförsäljning.

Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen.

Av 9 kap. 3 § alkohollagen (2010:1622) framgår att för tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring i 7 kap. finns det särskilda regler i marknadsföringslagen (2008:486). Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna gentemot den som har serveringstillstånd eller gårdsförsäljningstillstånd får, i fråga om marknadsföring på serveringsstället, utövas även av kommunen.

Kommunen genomför tillsynsbesök både på dag- och nattid utifrån en upprättad och beslutad tillsynsplan. Kommunen kan samordna tillsyn med andra aktörer, till exempel Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, bygg- och miljöenheten och räddningstjänsten. Kommunens mål är att tillsynsbesök ska ske på vartenda serveringsställe minst en gång/år. Utöver planerade tillsynsbesök genomför kommunen spontana eller påkallade tillsynsbesök vid ett antal serveringsställen varje år. Vid tillsyn på serveringsställen kontrolleras bland annat ordning, nykterhet och åldersgräns. Om möjligt bör kommunen även genomföra tillsyn under större evenemang då riskerna för alkoholrelaterade olägenheter som huvudregel är större.

Inre tillsyn genomförs i syfte att kontrollera om tillståndshavarna fortsatt uppfyller alkohollagens krav om personlig och ekonomisk lämplighet. Inre tillsyn genomförs främst genom inhämtande av uppgifter från olika myndigheter med hjälp av datatekniska lösningar eller genom direktkontakt med myndigheterna. Kommunen

kontrollerar exempelvis om det förekommer misskötsamhet avseende inbetalningar av skatter och avgifter till det allmänna. Tillståndshavarnas försäljning av mat och alkoholdrycker följs årligen upp genom inlämnade restaurangrapporter. Kommunen kan även få information från andra myndigheter om de genomfört inspektioner eller om polismyndigheten varit tvungen att ingripa på grund av oordning och onykterhet på serveringsställe.

I vissa fall krävs det att en tillsynsutredning öppnas. Uppgifter som framkommer under tillsynsutredningen ska kommuniceras med tillståndshavaren. Tillsynsutredningar kan medföra sanktionsåtgärder gentemot tillståndshavare, det vill säga erinran, varning eller återkallat serveringstillstånd.

Särskild återhållsamhet bör gälla avseende all typ av marknadsföring av alkoholdrycker som sker både inom- och utomhus. Marknadsföring utomhus kan uppfattas av fler människor och sådan marknadsföring kan därtill uppfattas av till exempel barn och unga. Marknadsföring av alkoholdrycker kan även uppfattas som störande för stadsbilden i stort.

2.4. Tillsynsavgifter

L	Kommunerna har enligt 8 kap. 10 § andra stycket alkohollagen
A	(2010:1622) rätt att ta ut avgifter för tillsyn av dem som har
G	serveringstillstånd eller gårdsförsäljningstillstånd enligt 5a kap. 17 §.
T	Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads-
E	och likställighetsprincipen som regleras i kommunallagen (2017:725).
X	
T	

Kommunens möjlighet att ta ut avgifter ska grunda sig på en självkostnadsprincip men grunderna för avgiftsuttaget bestäms av kommunfullmäktige. Beräkningen bör ske efter någon form av schablon och uppdelning på olika avgiftsklasser. Självkostnadsprincipen innebär att kommuner inte får ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för de tjänster och andra nyttigheter som tillhandahålls. Kommuner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för annan behandling. Aktuell information om gällande avgifter i Finspångs kommun finns på kommunens webbsida. Avgifternas aktualitet ses över med jämna mellanrum.

3. Riktlinjer vid servering och gårdsförsäljning

3.1. Remissyttranden och störningar

L
A
G
T
E
X
T

Enligt 8 kap. 11 § och 5a kap. 9 § alkohollagen (2010:1622) får en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd eller gårdsförsäljningstillstånd inte bifallas utan att Polismyndighetens yttrande har inhämtats. Detsamma gäller, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten.

Polismyndigheten ska i sitt yttrande redovisa samtliga omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning i det enskilda fallet och särskilt yttra sig om sökandens allmänna lämplighet för verksamheten.

Om en ansökan avser servering inom eller invid ett militärt område ska yttrande dessutom inhämtas av vederbörande militära chef innan ansökan får bifallas.

Av 8 kap. 16 § alkohollagen (2010:1622) framgår att lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt.

Av 8 kap. 17 § och 5a kap. 10 § alkohollagen (2010:1622) framgår att om alkoholserving eller gårdsförsäljning på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav i lagen är uppfyllda.

Polismyndigheten kan även yttra sig om ordnings- och säkerhetsläget, brottsbelastat område samt risk för överetablering. Polismyndighetens yttrande i dessa frågor är viktiga och de ligger till grund för olägenhetsbedömningen som görs i varje ärende.

Polismyndigheten yttrar sig även om behovet av ordningsvakter i enlighet med lagen (2023:421) om ordningsvakter. Polismyndigheten besitter störst kunskap avseende bedömning av säkerhetsrisker samt ordningsläge med mera. Av den anledningen baseras kommunens beslut om krav på ordningsvakter i princip uteslutande på polismyndighetens förordande i inkommande remissyttranden, förutom i de fall serveringsstället bedriver servering efter klockan 01:00 då kommunen kräver ordningsvakt. Polismyndighetens yttrande om behov av ordningsvakter blir som regel villkor vid tillståndsgivningen för serveringstillstånd.

Det är räddningstjänstens uppdrag att bedöma brandsäkerheten på serverings- och gårdsförsäljningsställen och av den anledningen kan kommunen skicka remiss till räddningstjänsten. Remiss skickas som huvudregel för tillstånd som avser lokaler inomhus samt större och folktäta arrangemang utomhus. Huruvida ytan är

lämplig utifrån brandsäkerhetssynpunkt samt en personantalsbedömning utifrån bifogad ritning är av intresse för kommunen. För att räddningstjänsten ska kunna göra en sådan bedömning krävs det att sökande lämnar in skalenliga och måttsatta ritningar där dörrar och dess bredder tydligt framgår.

Vid varje tillståndsprövning ska kommunen bedöma om ansökt servering eller gårdsförsäljning kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Kommunen kan skicka en remiss till bygg- och miljöenheten för att samla information till olägenhetsbedömningen. Information kring eventuell risk för olägenheter i samband med ansökt verksamhet, ansökt serveringstid samt andra eventuella hinder är av intresse för kommunen. Tillstånd får vägras redan då alkoholservering eller gårdsförsäljning kan befaras medföra olägenheter, om så sker ska kommunen motivera varför. Avslagsbeslut ska vara väl motiverade utifrån samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Att enbart hänvisa till kommunens alkoholpolitiska riktlinjer är inte godtagbart då de inte har någon normgivande verkan. Störst vikt ska läggas vid yttranden från polismyndigheten och bygg- och miljöenheten.

Vid bedömningen av om ett arrangemang ska anses vara av endast obetydlig omfattning tar kommunen hänsyn till arrangemangets art, antal gäster eller besökare, placering, tidsmässig omfattning samt tidpunkt med mera.

Om ansökan avser serveringstillstånd eller gårdsförsäljningstillstånd i ett bostadsområde ska kommunen bedöma om närboende kan komma att störas om tillstånd beviljas. Överetablering av alkoholförsäljning i ett område medför störningar och påfrestningar för närboende. Därtill ökar risken för att serveringsställets eller försäljningsställets gäster uppträder störande på allmänna platser. Mot bakgrund av det kan kommunen avslå en ansökan om tillstånd, om ett område riskerar överetablering av serverings- eller försäljningsställen som kan leda till alkoholrelaterade olägenheter. Detsamma gäller etablering i ett område som på förhand har kända problem med missbruk. En grundläggande princip inom svensk alkoholpolitik är att sport och alkohol inte hör ihop. Återhållsamhet är därmed utgångspunkten för serveringstillstånd med koppling till sport, men kommunen gör en riskbedömning i varje enskilt fall.

Prövotider kan bli aktuella när det gäller nyetablering, ny innehavare eller förlängd serveringstid. I de flesta sådana fall beslutas om en provotid för en del av tillståndet. Till exempel kan serveringstid till klockan 01:00 ges stadigvarande och en senare tid ges med provotid för att se om verksamheten stör närboende eller medför problem med ordning och nykterhet. Om stadigvarande tillstånd söks efter en provotid ska remisser skickas till polismyndigheten och miljöförvaltningen. Om dessa remissinstanser inte redovisar några problem som kan kopplas till restaurangens verksamhet ska stadigvarande tillstånd ges, i annat fall ska ansökan avslås eller ny provotid ges. Det är tillståndshavarens ansvar att se till att stadigvarande tillstånd söks efter en provotid om så önskas. Omprövning av provotid är avgiftsfri. Om ansökan om stadigvarande tillstånd inkommer efter provotidens slut behandlas den som en ny ansökan om utökad serveringstid, vilket bland annat innebär att ansökningsavgift tas ut.

3.2. Remissyttranden och lämplighet

L
A
G
T
E
X
T

Enligt 8 kap. 12 § och 5a kap. 8 § alkohollagen (2010:1622) får serveringstillstånd och gårdsförsäljningstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om prov som avses i andra stycket och om undantag i vissa fall från skyldigheten att avlägga prov.

Remissyttranden från olika myndigheter kan vara en stor tillgång i kommunens bedömning av lämplighet. Det är ett krav att yttrande från Polismyndigheten ska begäras in och finnas som en del av bedömningen av ärendet enligt 8 kap. 11 § och 5a kap. 9 § alkohollagen (2010:1622). Även eventuella uppgifter som framgår av utdrag från belastnings- och misstankeregistret kan bli en del av bedömningen. Polismyndighetens yttrande inhämtas avseende vandeln (det vill säga skötsamheten) hos personer med betydande inflytande i verksamheten (så kallade PBI-personer). Polismyndighetens yttrande har stor betydelse för kommunens tillståndsprövning och ligger till grund för den lämplighetsprövning som görs i varje ärende.

Det kan även finnas uppgifter från andra instanser som kan påverka bedömningen av lämpligheten av personerna som har koppling till den verksamhet som ska bedrivas.

Kommunen ska inhämta yttrande från Skatteverket om det uppkommer frågetecken kring sökandes ekonomi. Om kommunen begär det kan Skatteverket i vissa fall även kontrollera sökandes finansieringsplan och kalkyl för den planerade verksamheten. På kommunens begäran kan Skatteverket vara sakkunnigt i kommunens ärenden.

Det innebär att en person som är anställd på Skatteverket kan skriva sakkunnigutlåtande i kommunens ärenden. Denna möjlighet används främst i tillsynsärenden då tillståndshavare har restförda skatte- eller avgiftsskulder med mera.

Kommunen kan inhämta yttrande från Kronofogdemyndigheten om det uppkommer frågetecken kring sökandes ekonomi. Kronofogdemyndigheten kan yttra sig över sökandes eller tillståndshavares skuldsaldo, utmätningar etcetera.

Om det är känt att en sökande tidigare har drivit eller haft betydande inflytande i en serveringsrörelse eller gårdsförsäljning i den egna kommunen eller en annan

kommun, kan även uppgifter i det tidigare ärendet vara av betydelse för bedömningen.

Vid ansökan om stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten eller ansökan om gårdsförsäljning inhämtas yttrande från miljö- och hälsoskyddsensheten avseende sökandes verksamhetsutformning. Information om anläggningen är registrerad som livsmedelsanläggning, om verksamheten är förenlig med gällande livsmedelslagstiftning samt om det föreligger någon begränsning i verksamheten är av intresse för kommunen.

3.3. Remissyttranden, serveringstider och försäljningstider

L
A
G
T
E
X
T

Av 8 kap. 19 § alkohollagen (2010:1622) framgår att kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdryckslikande preparat får serveras. Det ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 § alkohollagen om serveringsställets belägenhet eller andra skäl som kan antas medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Av 5a kap. 14 § framgår att kommunen beslutar under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas. Gårdsförsäljning får dock inte bedrivas tidigare än klockan 10.00 och inte pågå längre än till klockan 20.00.

Vid bestämmande av tiden för gårdsförsäljning ska det särskilt beaktas om försäljningen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Inomhus tillåter kommunen som regel serveringstid från klockan 11:00 till 02:00 och försäljningstid vid gårdsförsäljning av alkohol från klockan 10.00 till 20.00, om inte risk för olägenheter kan befaras. Utomhus tillåter kommunen som regel serveringstid från klockan 11:00 till 01:00, om inte risk för olägenheter kan befaras. I vissa fall kan kommunen behöva begränsa serveringstiden för uteserveringar i syfte att förhindra alkoholrelaterade olägenheter. Annan serveringstid kan bedömas som lämplig för vissa miljöer eller vissa typer av verksamheter. Om det finns anmärkningar mot serveringsstället eller gårdsförsäljningsstället kan tiden begränsas eller annan administrativ åtgärd vidtas. Kommunens bedömning avseende serveringstid och försäljningstid vid gårdsförsäljning avgörs främst av om alkoholservingen eller försäljningen kan antas inverka på omgivningen genom att diverse alkoholrelaterade olägenheter uppkommer.

Senare serveringstid än klockan 01:00 kan komma att innebära att serveringstillståndet beviljas med en provotid om lägst sex (6) månader och högst

FINSPÅNG

tolv (12) månader. Avgörande för beslut om eventuell prøvotid görs utifrån en bedömning i det enskilda fallet samt omständigheterna i övrigt. Villkor ska meddelas samtliga personer som arbetar med servering av alkoholdrycker på restauranger (samtliga som inte enbart tillfälligt engageras oavsett anställningsform) ska ha genomgått utbildning i ansvarsfull alkoholserving. Serveringsverksamhet efter klockan 01:00 ska förenas med en skärpt tillsyn och krav om ordningsvakt.

Vid ansökan om serveringstid efter klockan 01:00 ska polismyndighetens och bygg- och miljöenhetens yttranden anses ha stor betydelse. Polismyndighetens yttrande i dessa frågor är viktiga och de ligger till grund för olägenhetsbedömningen som görs i varje ärende. Polismyndigheten yttrar sig även om behovet av ordningsvakter i enlighet med lagen (2023:421) om ordningsvakter. Deras yttrande om behov av ordningsvakter blir som regel villkor vid tillståndsgivningen.

Vid bristande ordning eller nykterhet, vid risk att närboende utsätts för störningar eller vid övriga olägenheter kan serveringstiden genom beslut av bygg- och miljönämnden komma att begränsas (så kallad partiell återkallelse).

Prövotider kan bli aktuella när det gäller nyetablering, ny innehavare eller förlängd serveringstid.

3.4. Kök och matutbud

En grundläggande förutsättning för att sökande ska kunna beviljas stadigvarande tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten är att serveringsstället är registrerat som livsmedelsanläggning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004.

Serveringsstället ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen och ska tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat.

Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter, men efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matsservering.

L
A
G
T
E
X
T

Matsservering är ett grundläggande krav för beviljande av serveringstillstånd på grund av att berusningsnivån som huvudregel blir lägre om alkoholdrycker intas samtidigt med mat. Tillståndshavare ska servera mat som kunder kan förväntas beställa. Det är den allmänna standarden, såväl på maten som på miljön, som ska vara avgörande för möjligheten att få serveringstillstånd, inte enbart typen av köksutrustning eller matutbud. Köksutrustningen ska likväl hålla en viss standard så att lagad mat kan beredas av råvaror i tillräcklig omfattning. Vanliga lägenhetsspisar och mikrovågsugnar för uppvärmning av prefabricerade maträtter är inte tillräcklig utrustning. Serveringsytan ska vara överblickbar och det ska vara en god standard på den allmänna utrustningen. Kunder ska i normalfallet kunna beställa och bli serverade vid bordet.

Tillståndshavaren ska kunna tillhandahålla ett varierat utbud av maträtter, det vill säga mat som har tillagats eller tillretts för att utgöra en del av en måltid. Såväl förrätter, huvudrätter och efterrätter ska kunna erbjudas. Det är inte ett nödvändigt krav att det finns varma maträtter, förutsatt att matutbudet och förhållandena i övrigt har den allmänna standard som krävs för serveringstillstånd. Ansökan om serveringstillstånd ska avslås om enbart enklare anrättningar erbjuds, såsom till exempel smörgåsar, hamburgare eller varm korv med bröd. Det innebär att gatukök, caféer och liknande inte kan beviljas serveringstillstånd. Detsamma gäller restauranger vars verksamhet i huvudsak är inriktad på barnfamiljer och ungdomar, exempelvis flertalet hamburgerrestauranger. Det är den sammanvägda bedömningen av utbud, kvalitet och allmän standard som ska vara avgörande. En noggrann prövning bör göras i varje enskilt fall.

Matsservering ska kunna ske under hela serveringstiden.

Efter klockan 23:00 får tillståndshavare välja att enbart erbjuda sina gäster ett enklare matutbud, till exempel prefabricerade maträtter som värms i mikrovågsugn.

Tillståndshavare som har stadigvarande tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten får erbjuda sina kunder prefabricerade maträtter, men enbart som komplement till en meny innehållandes varierade maträtter som lagats eller på annat sätt tillretts i det egna köket.

Tillståndshavare ska erbjuda sina gäster ett varierat utbud av flertalet förrätter, huvudrätter samt efterrätter. Gällande meny ska bifogas ansökan.

Detsamma gäller eventuell enklare nattmeny som sökande kan erbjuda sina gäster efter klockan 23:00.

Serveringsställets matutbud ska marknadsföras på ett tydligt sätt under hela serveringstiden och serveringslokalen ska vara möblerad med bord och stolar så att gästerna kan sitta ner och äta.

3.5. Ordning och nykterhet

Av 3 kap. 5 § alkohollagen (2010:1622) framgår att försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Den som säljer alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället.

Av 5a kap. 5 § alkohollagen (2010:1622) framgår att vid gårdsförsäljning får försäljning av de egentillverkade alkoholdryckerna till varje enskild konsument vid samma besökstillfälle inte överstiga 0,7 liter spritdrycker, tre liter vin, tre liter starköl och tre liter andra jästa alkoholdrycker. Avlämnande av dryckerna ska ske vid försäljningen.

Av 5a kap. 13 § framgår att tillståndshavaren eller en försäljningsansvarig person som utsetts av denne ska ha tillsyn över gårdsförsäljningen och vara närvarande på försäljningsstället under hela den tid som försäljning äger rum. Den försäljningsansvarige ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt.

L
A
G
T
E
X
T

Tillståndshavaren ska till kommunen anmäla namnen på den eller de personer som har utsetts att ansvara för gårdsförsäljningen.

Tillståndshavaren ansvarar för att den personal som anlitas vid gårdsförsäljningen har de kunskaper om gårdsförsäljning som krävs.

Av 5a kap. 15 § framgår att priset på alkoholdrycker som säljs genom gårdsförsäljning får inte sättas lägre än tillverkningskostnaden samt ett skäligt påslag.

Priset på det besöksarrangemang som ska tillhandahållas i samband med gårdsförsäljning får inte sättas lägre än självkostnaden samt ett skäligt påslag.

Av 8 kap. 20 § alkohollagen (2010:1622) framgår att vid servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks.

Av 8 kap. 21 § alkohollagen (2010:1622) framgår att priset för en alkoholdryck eller ett alkoholdrycksliknande preparat får vid servering inte sättas lägre än inköpspriset för drycken jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att

köpa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

Av 8 kap. 22 § alkohollagen (2010:1622) framgår att vid servering av alkoholdrycker ska lättdrycker finnas att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning.

Av 8 kap. 23 § alkohollagen (2010:1622) framgår att från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som har serverats i lokalen. Detta gäller inte hotellrum med minibar.

Av 8 kap. 24 § alkohollagen (2010:1622) framgår att på serveringsställe där serveringstillstånd gäller får inte någon inta eller tillåtas inta andra alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. Detta gäller dock inte på hotellrum.

Inte heller får någon inta eller tillåtas inta alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat på ett serveringsställe där dessa preparat inte får serveras eller i en lokal som yrkesmässigt upplåts för anordnande av sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat inte är tillåten.

Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat som inte får serveras i en lokal som avses i denna paragraf får inte heller förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen.

Serveringen av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat samt försäljningen av alkoholdrycker ska vara ansvarsfull och präglas av måttfullhet. Ett huvudmål för alkoholpolitiken är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion av alkohol och alltför tidig alkoholdebut. Kravet på ordning och nykterhet har också en framskjuten plats i lagstiftningen. Både den som bedriver försäljning och den personal som medverkar vid försäljningen har ansvar för att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. Onyktra kunder/gäster får inte ges tillträde till försäljningsstället eller vistas där utan ska avvisas. Vid försäljning för förtäring på stället (servering) får gästerna inte serveras alkoholdrycker i sådan omfattning att de blir störande eller onyktra. Serveringen skall alltså utövas på ett ansvarsfullt sätt. På samma sätt finns det en begränsning för hur mycket alkohol som får säljas per besökstillfälle vid gårdsförsäljning.

Serveringsstället får inte, då försäljning eller förtäring av alkoholhaltiga drycker och alkoholdrycksliknande preparat pågår, lämnas utan tillsyn av tillståndshavaren eller serveringsansvarig. Tillståndshavaren eller serveringsansvarig person behöver dock inte nödvändigtvis finnas i serveringslokalerna men någon av dessa personer skall under hela ovan nämnda tid finnas tillgänglig på serveringsstället. Finns flera serveringsansvariga personer på serveringsstället samtidigt bör tillståndshavaren klargöra vem av dem som har huvudansvaret. Vid gårdsförsäljning ska det alltid

finnas en utsedd person ansvarig under hela tiden försäljningen pågår. Personalen har ett personligt ansvar för att nykterhet och ordning upprätthålls.

På restaurang med tillstånd att servera alkoholdrycker till allmänheten bör ett tillägg om minst 25 % (procent) på inköpspriset göras för att täcka hanteringskostnaderna. Prissänkning på alkoholdrycker under viss tid på dagen bör även omfatta prissänkning på mat och lättdrycker.

Serveringstillstånd kan gälla alkoholhaltiga drycker och alkoholdrycksliknande preparat eller en eller flera av dessa drycker. Tillståndshavare ska erbjuda motsvarande lättdrycksalternativ som det finns alternativ för alkoholhaltiga drycker. Det innebär att tillståndshavare som serverar vitt respektive rött vin även ska kunna erbjuda alkoholfritt vitt respektive rött vin. Om starköl serveras ska det finnas lättöl. Om det serveras drinkar med alkohol ska det även finnas alkoholfria drinkar. Mineralvatten och läsk ska alltid kunna erbjudas. Marknadsföringen av lättdrycker ska motsvara marknadsföringen av alkoholdrycker. Det innebär bland annat att dryckesmenyer ska innehålla såväl alkoholhaltiga dryckesalternativ som alkoholfria dryckesalternativ.

Detaljhandel med alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat från restaurang är inte tillåten. Förbudet omfattar inte bara restaurangens gäster utan även tillståndshavaren, personal och andra. För att förhindra att gäster tar med sig serverade alkoholdrycker från ett serveringsställe bör sådana endast lämnas ut till gästerna i glas, öppnad flaska eller på liknande sätt.

Det gäller förtäringförbud på serveringsställen med serveringstillstånd. Där får bara alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat som serverats i enlighet med tillståndet förtäras. Förtäringförbudet gäller dygnet runt under den period som tillståndet avser. Vid helårsrättigheter gäller förbudet hela året och vid säsongsrättigheter under angiven serveringssäsong, till exempel sommarmånaderna. Vid tillfällig servering gäller förbudet under den tidsperiod som tillståndet avser.

På ett serveringsställe med tillstånd till alkoholservering får endast förvaras de slag av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat som serveringstillståndet omfattar. På annat serveringsställe får alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat inte förvaras. Det är förvaringsförbudet som gäller. Enligt praxis som utvecklats i anslutning till tidigare lagstiftning tillämpades förtäring- och förvaringsförbuden vid servering i personalmatsal endast när denna servering var öppen, i regel i anslutning till lunchen. Undantagna från förbuden ansågs vara till exempel företagets eller personalens representation, sammankomster, fester och liknande som anordnas i personalmatsalen när den vanliga verksamheten är stängd.

3.6. Gårdsförsäljningsställen och besöksarrangemang

L
A
G
T
E
X
T

Av 5a kap. 3 § framgår att tillståndshavaren får bedriva gårdsförsäljning från endast den plats där huvuddelen av alkoholdryckerna har tillverkats (försäljningsstället). För tillverkare av vin kan den platsen i stället vara där huvuddelen av druvorna har odlats.

Av 5a kap. 4 § framgår att gårdsförsäljning får endast ske till konsumenter som deltar i ett besöksarrangemang som har anordnats av tillståndshavaren och som har anknytning till den aktuella alkoholdrycken.

Besöksarrangemanget ska genomföras i nära anslutning till försäljningsstället.

Besöksarrangemanget ska ha ett kunskapshöjande inslag och viss varaktighet samt erbjudas till konsumenter mot betalning.

Av 5a kap. 11 § framgår att gårdsförsäljningstillstånd ska avse ett visst avgränsat utrymme där försäljningen av alkoholdrycker ska ske. Utrymmet ska disponeras av tillståndshavaren.

Flera tillståndshavare får inte utnyttja ett gemensamt utrymme för gårdsförsäljning.

Av 6 § Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om gårdsförsäljning framgår att tillståndshavaren ansvarar för att det under inledningen av besöksarrangemanget muntligen uppges att alkohol kan medföra skadeverkningar.

Försäljning behöver ske i nära anslutning från den plats där alkoholdryckerna producerats eller druvorna odlats. En förutsättning för gårdsförsäljning av egenproducerade alkoholdrycker är att det ska finnas ett besöksarrangemang som besökarna betalar för. Vid inledningen av besöksarrangemanget ska det muntligen uppges information om alkoholens skadeverkningar. Utöver det ska arrangemanget vara kunskapshöjande, pågå under minst 30 minuter och ledas av en eller flera fysiska personer. Det räcker alltså inte med att endast till exempel visa en film för besökarna, men digitala hjälpmedel får användas. Det kunskapshöjande inslaget kan till exempel bestå av ett guidat besök på odlingsmarken eller i lokalerna för dryckesframställningen, information om odling, skörd eller dryckens råvaror, framställningsprocess eller historia.

Försäljningen av den egenproducerade alkoholen ska ske inom ett avgränsat utrymme som inte får delas av flera tillståndsinnehavare.

3.7. Uteserveringar

Av 8 kap. 14 § alkohollagen (2010:1622) framgår att serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Av 8 kap. 17 § alkohollagen (2010:1622) framgår att om alkoholserving på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Av 8 kap. 19 § alkohollagen (2010:1622) framgår att kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdryckslikande preparat får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

L
A
G
T
E
X
T

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av ovanstående inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Bestämmelserna i första-tredje styckena gäller inte rumsservering på hotell eller minibar i hotellrum enligt 5 § alkohollagen.

Det krävs att serveringsytan utomhus är tydligt avgränsad och placerad i direkt anslutning till serveringsställets övriga lokaler. Utgångspunkten är att satellitserveringar, där uteserveringen har ett längre avstånd från övriga serveringslokaler, inte bör beviljas serveringstillstånd. Kommunen prövar dock varje ansökan individuellt.

Uteserveringar ska vara avgränsade så att det tydligt framgår var servering av alkoholdrycker får ske. Personalen ska kunna ha uppsikt och överblick över hela serveringsytan och det ska finnas sittplatser för matgäster. Uteserveringar har samma krav på tillhandahållande av mat som serveringslokalerna inomhus.

Kommunen kan begränsa serveringstiden för en uteservering i förhållande till serveringstiden för anslutande serveringslokal inomhus, om det föreligger risk för att närboende utsätts för alkoholrelaterade störningar. Serveringstillstånd för uteservering kommer inte beviljas om den befaras störa omgivningen, såsom närboende. En bedömning avseende serveringstid görs i varje enskilt fall, men polismyndighetens, miljö- och hälsoskyddsenshetens samt räddningstjänstens yttranden ska anses ha stor betydelse.

Sökande ska visa att denne har rätt att disponera den mark där uteserveringen är belägen. Om uteserveringen ligger på privat mark ska sökande uppvisa ett skriftligt godkännande från markägaren. Om uteserveringen är belägen på allmän mark ska sökande uppvisa tillstånd för nyttjande av allmän mark från polismyndigheten.

3.8. Gemensamt serveringsutrymme

L
A
G
T
E
X
T

Av 8 kap. 14 § alkohollagen (2010:1622) framgår att serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Särskilt tillstånd kan meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Varje tillståndshavare ska svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för vad som i övrigt gäller enligt denna lag under den tid han eller hon bedriver servering där.

När ansökan om gemensamt serveringsutrymme lämnas in ska en av sökande tillståndshavare utses som huvudsökande. Huvudsökande är sedermera kommunens kontaktperson i ärendet vilket innebär att i princip all kommunikation kommer ske med huvudsökande. Observera att huvudsökande inte har ett större ansvar för det gemensamma serveringsutrymmet än övriga medsökande, trots sin utpekade roll som kontaktperson.

Krav på till exempel matservering gäller för var och en av de tillståndshavare som nyttjar det gemensamma serveringsutrymmet. Observera även att särskilda villkor kan meddelas för tillstånd att få nyttja gemensamt serveringsutrymme.

3.9. Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

L
A
G
T
E
X
T

Av prop. En ny alkohollag (2009/10:125) framgår att en myndighet som på ansökan meddelar ett för sökanden positivt beslut har, utan författningsstöd, enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer rätt att till sitt beslut foga olika slag av villkor.

En myndighet som meddelar ett för sökande positivt beslut har enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer rätt att foga olika slag av villkor till sitt beslut. Det krävs att villkoren ligger inom ramen för de syften som ska tillgodoses genom tillståndsgivningen. Villkor får enbart användas i vissa enskilda fall i syfte att motverka skadeverkningar av alkoholpolitisk art. Villkor får inte nyttjas för att reglera förhållanden på områden som faller under annan lagstiftning, till exempel brand- eller miljöskyddet. Följande är exempel på villkor som kommunen kan foga till sina beslut:

- vilka serveringslokaler som får nyttjas och hur
- hur många ordningsvakter som ska finnas på serveringsstället
- att alkoholdrycker endast får serveras genom bordsservering
- vilka serveringstider som ska gälla
- hur och när en drinkbar får användas

Villkor kan meddelas även efter att tillstånd har beviljats, till exempel om det uppkommer problem som har direkt samband med serveringsrörelsen. Villkor kan meddelas i syfte att undvika ordningsstörningar vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar, såsom diverse idrottsevenemang. För att kommunen ska få kännedom om dessa omständigheter förutsätts god kontakt med Polismyndigheten. En bedömning av vilka villkor som ska gälla görs i varje enskilt fall. Hänsyn tas bland annat till vilken verksamhet som ska bedrivas samt vilken typ av tillstånd ansökan avser. Kommunen är relativt återhållsam avseende fogande av villkor till beslut om serveringstillstånd. Restriktiviteten gäller främst stadigvarande serveringstillstånd då förutsättningarna för stadigvarande verksamhet kan förändras över tid. Av den anledningen meddelas villkor om förordnade ordningsvakter främst för tillfälliga tillstånd. I övrigt meddelas villkor om ordningsvakter i enlighet med polismyndighetens yttrande i saken.

3.10. Tillfälliga tillstånd till allmänheten samt slutna sällskap

L
A
G
T
E
X
T

Av 8 kap. 2 § alkohollagen (2010:1622) framgår bland annat att serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Det kan avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd). Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat eller flera av dessa drycker eller preparat. Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat enligt 6 och 7 §§ kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

Av 8 kap. 13 § alkohollagen (2010:1622) framgår att den som har tillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande tillstånd för servering i slutet sällskap, får köpa de spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat som är skattepliktiga enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt, som behövs för rörelsen endast av partihandlare eller av detaljhandelsbolaget. Den som har tillstånd för servering i slutet sällskap vid ett enstaka tillfälle eller under en enstaka tidsperiod, får köpa motsvarande drycker eller preparat endast hos detaljhandelsbolaget.

Av 8 kap. 15 § alkohollagen (2010:1622) framgår bland annat att tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten endast får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap.

Tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får meddelas utan krav på matservering. Det ställs inte heller krav på matservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 § alkohollagen (2010:1622).

Tillstånd kan meddelas för servering till allmänheten under enstaka tidsperiod eller enstaka tillfälle. Med enstaka tidsperiod avses enligt praxis några dagar upp till tre månader. Som riktmärke anges max tio tillfällen per år. Regelbundet återkommande verksamhet kan inte ses som tillfällig servering. Det krävs att verksamheten är av tillfällig karaktär, såsom festivaler eller andra enstaka evenemang. Verksamhet som kräver serveringstillstånd under mer än tre månader ses inte som verksamhet av enbart tillfällig karaktär. De flesta krav som gäller för beviljande av stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten gäller även för tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten. Undantaget är kökskravet då det för tillfälliga tillstånd enbart krävs att sökande tillhandahåller tillredd mat under restaurangliknande former. I dessa fall kan det vara tillräckligt med lägenhetsspis eller mikrovågsugn för uppvärmning av prefabricerad mat. Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap. Aktuellt datum för serveringstillfället ska anges i ansökan.

Ett stadigvarande tillstånd avseende slutna sällskap är antingen en så kallad klubb rättighet, det vill säga ett tillstånd för ett visst sällskap som förening, företag, klubb, personalgrupp och dylikt, eller en så kallad festvårings rättighet, det vill säga ett tillstånd till en restaurangrörelse som på beställning bedriver servering till olika slutna sällskap. Av tillståndsbeviset bör klart framgå om tillståndet avser en klubb rättighet eller festvårings rättighet.

Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer med någon form av gemensamt intresse i företag, förening, vänkrets eller sammanslutning där arrangören på förväg kan ange vilka som kommer att delta. Det gemensamma intresset ska avse något mer än den tillställning där servering ska ske. Sökanden ska redovisa tillställningens art och till vem servering ska ske samt bifoga gästlista. Sökanden ska vara såväl personligt som ekonomiskt lämplig i enlighet med alkohollagens krav. Utgångspunkten för denna prövning är för förening dess stadgar, verksamhetsberättelse och styrelsesammansättning. Lagad eller på annat sätt tillredd mat ska tillhandahållas vilket dokumenteras i samband med ansökan. Priset för alkoholdrycker får inte understiga inköpspriset samt ska ett skäligt pålägg läggas till inköpspriset. Att försäljning av alkoholdrycker avses ske med skäligt pålägg ska intygas i samband med ansökan. När det gäller serveringstillstånd till slutna sällskap är det upp till sökande att visa att servering av alkoholdrycker enbart kommer ske till slutna sällskap. Efter beviljat serveringstillstånd är det upp till tillståndshavaren att tillse att det enbart är slutna sällskap som serveras på serveringsstället. Det kan till exempel ske genom att obehöriga hindras från att tillträda serveringsytan. Tillståndshavare som annonserar sin verksamhet allmänt på till exempel sociala medier anses rikta sig till allmänheten och kan därmed inte beviljas serveringstillstånd för slutna sällskap.

Vid inlämnad ansökan om stadigvarande serveringstillstånd för cateringverksamhet till slutna sällskap krävs en fullständig prövning av sökandes vandel (det vill säga skötsamhet) och ekonomi. När serveringstillstånd har meddelats ska tillståndshavare inför varje cateringtillfälle på förhand anmäla vilken lokal som cateringverksamheten ska bedrivas i. Kommunen ska vid varje cateringtillfälle pröva huruvida lokalen är godkänd utifrån räddningstjänstens krav gällande

brandsäkerhet. Samma villkor beträffande matutbud och eget kök som gäller för restauranger ska gälla för cateringföretag.

Ansökan om pausservering ska prövas på samma sätt som andra ansökningar om serveringstillstånd. Det innebär att sökandes vandel och lämplighet samt lokalens beskaffenhet med mera ska bedömas. Det finns däremot inget krav på matservering. Restriktivitet gäller för beviljande av tillstånd för pausservering i samband med ungdomsarrangemang. Teater eller konsertlokal som saknar etablerad stadigvarande verksamhet kan enbart meddelas tillstånd för enstaka tillfälle eller för tidsperiod när gästspel förekommer.

3.11. Undantag från krav på serveringstillstånd

L
A
G
T
E
X
T

Av 8 kap. 1 a § alkohollagen (2010:1622) framgår att serveringstillstånd inte krävs om serveringen avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer, sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

Av 8 kap. 1 b § alkohollagen (2010:1622) framgår att serveringstillstånd inte krävs för servering till en boende och besökare till denne på sådana särskilda boenden som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) och 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och vid vilka måltidsservice tillhandahålls.

Den som bedriver alkoholservering enligt första stycket ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

Det får inte finnas vinstintresse av något slag, vare sig från försäljningen av dryckerna eller från någon annan del av arrangemanget. Villkoret kan således inte anses uppfyllt om det i samband med serveringen säljs andra varor eller att avsikten är att skapa goodwill. Något kommersiellt syfte får inte finnas utan det kan enbart vara fråga om ett helt privat arrangemang.

Bestämmelsen kompletterar förtäringförbudet. Det innebär att varken serveringslokaler eller detaljhandelslokaler, det vill säga lokaler som normalt används för yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lättdrycker, får användas om servering skall vara tillåten enligt undantagsbestämmelsen.

Det får inte vara fråga om en verksamhet som återkommer mer eller mindre regelbundet. Ett bröllop och en jubileumsfest är exempel på när kriteriet för enstaka tillfälle kan anses uppfyllt. Föreningsmöten och pubkvällar på arbetsplatser med mera tillhör däremot inte denna kategori. För att undantaget skall vara tillämpligt skall gästerna också vara kända till namn och antal i förväg, det vill säga det handlar endast om inbjudna gäster.

Ingen annan kostnad utöver inköpskostnaden för dryckerna får tas ut av gästerna. Avgift för att få delta i tillställningen eller betalning för annat får inte förekomma. Detta innebär att arrangören i anslutning till tillställningen inte kan ta betalt för vare sig mat eller för andra varor eller tjänster med mera.

3.12. Provsmaeking

L
A
G
T
E
X
T

Av 8 kap. 6 § alkohollagen (2010:1622) framgår att anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat vid arrangemang riktade till allmänheten är tillåtet under förutsättning att 1) arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker eller preparat som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum, eller 2) de partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker eller preparat som ska erbjudas. Den som har ett stadigvarande serveringstillstånd ska innan arrangemanget äger rum göra en anmälan till kommunen.

Av 8 kap. 7 § alkohollagen (2010:1622) framgår att den som tillverkar alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna eller preparaten. Om sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker eller preparat vid tillverkningsstället om den har ett särskilt tillstånd för provsmakning.

Av 2 och 6 §§ Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (FoHMFS 2014:8) om anmälan av lokal för cateringverksamhet, kryddning av spritdryck för servering som snaps och provsmakning framgår att anmälan som tillståndshavaren ska lämna till kommunen ska innehålla tillståndshavarens namn och organisationsnummer. Om det är en enskild firma ska personnummer och uppgift om lokal för provsmakning finnas. I anmälan ska det finnas uppgifter om vilka alkoholdrycker som ska ingå i provsmakningen.

Av 7 § samma föreskrift framgår att tillståndshavaren vid anmälan ska ange serveringsställe, namn på de partihandlare som ska delta som utställare, hur ordning och nykterhet ska säkras, hur betalning ska gå till och dag och tid för arrangemanget.

Provsmakning innebär att en arrangör får sälja små mängder av olika produkter i syfte att presentera produkternas smak och kvalitet. Den som har ett stadigvarande tillstånd och deltar i en mat- eller dryckesmässa i en annan lokal än den som tillståndet omfattar, behöver ha ett särskilt tillstånd för den lokalen. Provsmakning innebär att en liten mängd alkohol erbjuds för provsmakning enligt följande mått:

	Volym
Öl eller andra jästa alkoholdrycker	10 cl
Vin	5 cl
Spritdryck	2 cl

3.13. Kunskapsprov

Av 5a kap. 8 § framgår att gårdsförsäljningstillstånd får meddelas endast den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att bedriva verksamheten och visar att den kommer att bedrivas enligt de krav som ställs upp i denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

L
A
G
T
E
X
T

Sökanden ska genom att avlägga ett prov också visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningenligt sätt kunna bedriva verksamhet med gårdsförsäljning.

Folkhälsomyndigheten har bemyndigats att meddela föreskrifter om kunskapsprov. Kunskapsproven har utformats av Folkhälsomyndigheten och de får avläggas muntligen om sökande inte behärskar svenska, engelska, franska eller arabiska.

Kunskapsprov får även avläggas muntligen om sökande kan styrka påtagliga läs- eller skrivsvårigheter eller om det i övrigt finns särskilda skäl. Sökande som inte blir godkänd ska få en ny möjlighet att visa sina kunskaper. Sammanlagt kan sökande erbjudas tre tillfällen till prov för samma ansökan.

Den som ansöker om tillstånd för alkoholserving, provsmakning eller gårdsförsäljning ska göra ett kunskapsprov om alkohollagstiftningen. Genom att avlägga prov ska sökande visa att han eller hon har de kunskaper om alkohollagen och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningenligt sätt utöva serverings- eller försäljningsverksamheten.

Kunskapsprovet är en del av lämplighetsprövningen som görs i samband med inkommen ansökan. Det innebär att det inte är möjligt att skriva kunskapsprov i förebyggande syfte. Om sökande är en juridisk person ska, som huvudregel, hälften av de personer som har betydande inflytande (så kallade PBI-personer),

FINSPÅNG

och är aktiva i serveringsrörelsen, genomföra kunskapsprov. Med betydande inflytande räknas exempelvis verkställande direktör, extern firmatecknare, styrelseledamot eller delägare.

Minst hälften av de personer som har betydande inflytande och är aktiva i rörelsen ska genomföra kunskapsprov när sökande är ett mindre bolag. För större bolag, såsom hotell- eller restaurangkedjor, där ägarna och den centrala företagsledningen inte är involverade i den dagliga driften krävs det att personerna som arbetar operativt i ledande ställning genomför kunskapsprov.

Kunskapsprovet är webbaserat och genomförs enskilt i kommunens lokaler. Vid varje kunskapsprov erlägges avgift enligt fastställd taxa. Provtid bokas via kommunens handläggare på miljöfunktionen. Datum för provtillfälle erbjuds inom två veckor från den dag sökande anmält sig redo för att genomföra kunskapsprov. Om sökande bedöms vara i behov av tolk kan kommunen ta hjälp av auktoriserad tolk.

3.14. Alkoholservering vid idrottsevenemang

Finspångs kommun har en restriktiv syn på alkoholservering i anknytning till idrottsutövande eller i lokaler där sådant kan förekomma. Utgångsläget är att alkoholservering bör undvikas vid idrottsevenemang, men en bedömning görs i varje enskilt fall utifrån de förutsättningar ansökan omfattar. Det rör sådant som arrangemangets art, publikens sammansättning vad gäller till exempel ålder och risken för ordningsstörningar. I samband med ungdomsidrott ges inte serveringstillstånd.

Vid ett eventuellt beviljande av serveringstillstånd i idrottshall eller liknande skall serveringen ske på väl avgränsad yta som inte får inrymma läktarplats. Alkoholservering och innehav av alkohol får således inte förekomma på läktarplats. Finspångs kommun kan också komma att villkora begränsade serveringstider som till exempel att servering endast får ske två timmar före och två timmar efter aktivitet. Om sökt serveringslokal används för organiserad ungdomsidrott kan villkor komma läggas om att alkoholservering inte får ske under tid som sådan verksamhet bedrivs.

3.15. Dokumentägare

Bygg- och miljönämnden är ägare av dokumentet. Dokumentägaren ser till att styrdokumentets aktualitet prövas, följs upp och vid behov revideras eller upphävs.

3.16. Giltighet

Styrdokumentet gäller tills vidare om inte annat anges. Om styrdokumentet blir inaktuellt eller ersätts av nytt styrdokument ska det upphävas. Dokument ID: Riktlinjer för serveringstillstånd med diarienummer förvaras i Public 360° samt på sektor samhällsbyggnad.

3.17. Uppföljning

Uppföljning och revidering av riktlinjerna ska göras av utsedd handläggare på miljöfunktionen om alkohollagen eller Folkhälsomyndighetens riktlinjer för serveringstillstånd revideras eller ändras.

3.18. Aktualitetsprövning och revidering

Aktualiseringsprövning ska ske minst en gång per mandatperiod. Vid aktualiseringsprövning ska innehållet ha ett aktuellt innehåll. Rätten till revidering av administrativ eller redaktionell art regleras i ansvarig nämnds delegationsordning.

3.19. Publicering

Antagna riktlinjer av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, nämnd eller på delegation ska finnas publicerade på finspang.se

3.20. Källförteckning

Alkoholförordning (2010:1636)

Alkohollagen (2010:1622)

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004

Folkhälsomyndighetens föreskrifter om kunskapsprov (FoHMFS 2014:7)

Vägledande kommentarer till, FoHMFS 2014:7, Folkhälsomyndighetens föreskrifter om kunskapsprov

Vägledning för kommunala riktlinjer för alkoholserving, Folkhälsomyndigheten, publicerad 2020-05-15

Handbok Alkohollagen, Statens folkhälsoinstitut, reviderad upplaga 2009 Kommunallag (2017:725)

FINSPÅNG

Konsumentverkets författningssamling, KOVFS 2009:6, Konsumentverkets allmänna råd för marknadsföring av alkoholdryck till konsumenter

Lag (2023:421) om ordningsvakter

Ordningslag (1993:1617)

Prop. 1994/95:89, Förslag till alkohollag

Prop. 2000/01:97, Vissa ändringar i alkohollagen

Prop. 2009/10:125, En ny alkohollag

Regeringsformen (1974:152)